

KISDOBOS

A Magyar Úttörök Szövetségének gyermeklapja

1972. OKTÓBER XXI. ÉVF. 10. SZÁM

Mi is az az öntevékenység?

Először azt akartam címnek adni, hogy: „szómagyarázat kisdobosok részére". Ugyanis az „öntevékenység" szó jelentését szeretném megmagyarázni.

Van egy könyvsorozatunk: „A magyar nyelv értelmező szótára". Ebben megtalálható minden magyar szó és annak a magyarázata. Az öntevékenységről ez áll a könyvben: „öntevékeny olyan személy, aki felsőbb szervek utasítása, segítsége nélkül önmagától kezd el, illetve végez valamit".

Vajon kisdobos és úttörő nyelven mit jelent ez?

Íme, néhány példa:

„Van a községünkben egy idős néni. Nyár elején megbeszéltük, hogy segítünk neki mindennap a ház körül. Ezenkívül könyvtárat is alapítottunk. Mindenki elhozta otthonról azt a könyvét, melyre nem volt már szüksége. Együttesen bekötöttük. Akárki elviheti ezekből. Egy kikötésünk van: tíz nap múlva vissza kell hoznia, méghozzá tisztán, rendesen!" — írta Martonvásárról Sárhegyi Zoli.

Honnan támadt az ötletük? Nyilván látták ezek a gyerekek az idős nénit, amint fáradtan, betegen maga jár a boltba, dolgozgat a kertjében. Valaki aztán közülük azt mondta: segítsünk neki! Biztosan így támadt a könyvtár gondolata is. És együttesen megvalósították!

Itt van a szép, kellemes őszidő. Biztosan szívesen játszotok a szabadban és kirándulni is szerettek. Szombat délután vagy vasárnap felnőttek szervezése nélkül is kirándulhattok a közelbe, és rendezhettek pl. tollaslabda mérkőzést.

Esős időben a lányok varrhatnak babruhát, a fiúk bábszínpadot ügyeskedhetnek össze. Ha elkészülnek a bábuk, a ruhák meg a színpad, tarthattok előadást, mondjuk az óvodásoknak vagy elsősöknek. Az előadáshoz meghívókat is kell írni, rajzolni, és azokat elvinni vagy elküldeni a címzetteknek.

Minden gyerek tudja már, hogy 1973 január elsején lesz Petőfi Sándor születésének 150. évfordulója. Petőfi összes költeményei kötete minden családban megtalálható. Azt hiszem, sokan már most olvasgatjátok, s biztosan vannak, akik egy-egy versét megtanulják. Verset olvasni nemes, szép időtöltés. Hát még akkor, ha azt együttesen teszitek és utána rajzot is készítetek hozzá! A legsikerültebbek a faliújságra kerülhetnek.

Egy valamiről azonban ne feledkezzetek el: terveitekről, és mindarról, amit csináltok, tudjon az úttörő őrsvezetőtök vagy a KISZ-es ifjúvezető és természetesen a tanítótok, meg a szüleitek!

***

Mi tehát most a feladat?

Írjál, kedves Olvasónk, gondolatban egy nagy „Ö" betűt a kék nyakkendőd csücskébe! Jelentse ez az „Ö" azt, hogy kisdobos vagy tehát ö-tletes, ö-nálló és ö-ntevékeny! Ehhez kíván sok sikert

a Szerkesztőség.

Virágkedvelő kisdobosok

Kőbányai kisdobosokkal beszélgettem. Azt mondja Finta Gábor 4/a osztályos:

— A tarka levelű pletykám nagyon szépen megnőtt!

Lukács Péter büszkén újságolja:

— A muskátliaim megint bimbóznak. Igaz, jó kövér a földjük.

— Gulyás Jancsi ujjnyi citromfáját dicséri:

— Ha így fejlődik, hamarosan igazi fa lesz belőle.

Gábor, Péter és Jancsi a budapesti X. kerületi — vagyis kőbányai — Bánya utcai iskolába járnak. Januárban kihirdették, tavasszal pedig megrendezték itt az iskolában a virágot kedvelő kisdobosok hetét. Ezen mindenki részt vehetett saját nevelésű, hajtatású növényével. A műhelyteremben volt a kiállítás. A legszebb növényeket az akkori harmadikosok nevelték. A kiállítók valamennyien könyvjutalmat kaptak. A növényeket benthagyták az iskolában. A tanítás befejezésekor hazavitték és otthon gondozták tovább. Tanévnyitóra sok „kinőtte" a cserepet, akár gazdái az előző évi ruhájukat. Most ismét az iskolát díszítik a növények, ott virágoznak a tantermekben, ablakok párkányán.

Arra gondoltam, milyen jó lenne, ha nemcsak Kőbányán rendeznének ilyen virágok hetét, hanem, mondjuk nálatok is, kedves Olvasónk! És milyen jó lenne, ha ezt nem a tanító néni, hanem ti, kisdobosok kezdeményeznétek! Milyen szép lenne akkor minden iskola, tanterem és folyosó!

VASVÁRI ISTVÁN

Október

Kéklő csúcsok sokasága
őszi ködben: ez a Mátra!
Készülj pajtás a hegyhátra.
Mátrafüred, Mátraháza
tűnik hajnali homályba.
Telve van a kulacsod?
Hoztál bográcsot, nagyot?
Hát iránytűt? A fák moha
észak-irány —, ezt tudod?
Nézd a reggeli Napot,
ahogy felkel, már ragyog.
Izzadsz, koma?... Nézd a fűben
dér-harmatcsöpp-csillagok!
S a tölgyek! — nem járnak
gyalog!...
de te igen, s annyi társad
énekszóval lépeget...
A táj hozzád szól, rád nevet.
Meg tudod-e érteni
Kékestetőn az eget?
Meg, a zúgó fenyveket?
Meg? Ki együtt jár veled?
Látod, liheg, alig bírja,
Hátizsákját felveszed?
Mennyi, mennyi, mennyi tett,
az ember róluk álmodik,
fárad, s végül így jut el
a kéklő, tiszta csúcsokig!

Kék nefelejcs — el ne felejtsd!

1. Készítsd el mellékletünket, a kis tarisznyát! Helyezd el abba kisdobos igazolványod és a próbalapot! Így mindkettőt könnyen megtalálod!

2. **A Kisdobos I. próbához** a következő feladatok teljesítését javasoljuk: ügyelj bekötött füzeteid, könyveid épségére! A füzetekben névvel ellátott itatós legyen, könyveidben pedig könyvjelző! A házi feladatot ceruzával jelöld a könyvben! Cipőd, ruhád tartsd rendben! Mosakodj, fésülködj, öltözz önállóan! A reggeli és esti fogmosásról se feledkezz el! A kisdobosok őszi rajsétáján végy részt, közben gyűjts leveleket, termést! Az erdő-mező titkainak megfigyelése idén is tovább folytatódik, minden évszakban! Az őrsöd kulturális vetélkedőjére idejében kezdj készülni: verset, rövid szöveget válogathatsz könyvekből vagy a KISDOBOS régebbi számaiból!

3. **A Kisdobos II. próbájához** ajánljuk: őrsöddel együtt tanulj meg egy táncos játékot vagy bábjátékot. Ügyelj osztályotok, úttörőotthonotok, iskolátok, lakóhelyetek tisztaságára! A rajkirándulásra ugyanaz érvényes, mint az I. próbában. Akinek lehetősége van rá, tanuljon meg kerékpározni, aki pedig tud már, az segítse a többieket!

4. **A Kisdobos III. próbához** javasoljuk: őrsi és rajsétákon megismered az előbbi próbáknál lakóhelyed és környékét. Most ismerd meg az utcák névadóinak történetét, a nevezetes épületeket is! Az őrsök játékversenyeket rendeznek egymás között: végy részt ezen! Rajotok olyan összejövetelt rendez, melyre szülőt, felnőtteket hívtok meg, és ők beszélnek nektek munkájukról, és a pártról. Készíts te is meghívókat, ünnepi faliújságot! Személy szerint a meghívottaknak készíthetsz többi pajtásoddal együtt kis ajándékot.

5. A november 7-i előkészületek már októberben megkezdődhetnek az öntevékenység jegyében! Rajzolj vagy ragassz szovjet és magyar zászlót, keress a faliújságra illő képet, verset, elbeszélést!

Nemecsekék kiskutyái

A Nemecsek raj minden egyes kisdobosának van egy kutyája. Olyan gumikutyus ez, amit három forintért bárki kaphat a trafikban vagy játékboltban. Ezek a kutyák mégis mások. A gyerekek elsős korukban, a legelső tanítási napon kapták tanító nénijüktől, Gyöngyi nénitől, vagyis Paróczai Ignácnétól. Minden gyerek padján ott ült egy ilyen kutya. A padról aztán az iskolai köpenyek zsebébe vándoroltak. És még ma, harmadikos korukban is hűségesen őrzik. Otthon tanulás közben az asztalon előttük ülnek a kiskutyák. Ha valaki rossz fát tesz a tűzre, az ebben az osztályban nem intőt kap, hanem a kiskutyája aznap bent marad az iskolában és a szekrény mélyén alszik. Szegény kutya! Szegény gazdája! Bizony az utóbbi sokszor átsírja emiatt az estét.

Előfordult, hogy tanítás után az egyik anyuka lihegve kereste a tanító nénit:

— Nem találom a kutyát! A gyerek különórán van. Lehet hogy elvesztette? Vagy bent maradt a kutya a szekrényben?

Nem, ebben az esetben nem történt semmi, csak a zeneórát is végighallgatta a kutyus gazdája zsebében...

Mondom a kutyatulajdonosoknak:

— Kíváncsi leszek, hánynak lesz még meg a kutyája nyolcadikos korában.

Összenéznek. Aztán Rózsa Gyöngyike égszínkék szemét rám emelve mondja, közben Cser Ica, Korodi Kati és Farkas Laci nagyokat bólint:

— Ott lesznek a kutyák a ballagási tarisznyánkban is! Tessék eljönni majd a ballagásunkra, bizony, hogy ott lesznek!

Addig öt esztendő van hátra. Sok víz lefolyik addig a Dunán. De ígérem, meglátogatom az érdligeti Nemecsek rajt és kiskutyáikat és öt év múlva újra írok róluk.

JOÓ KATALIN

Űr Kata jelenti:

Új őrsök új neve

Október még év elejének számít. Ilyenkor év elején gyakran alakulnak új őrsök az osztályban, és gyakran alakul vita is: mi legyen az őrs neve. Legalább két pártra szakad az őrs, de esetleg nyolcra is, amennyi a létszám. Aztán valamelyik társaság győz, a többi pedig... megsértődik? Előfordul az is, de néha éppen a győztes kerül nehéz helyzetbe.

Plátenik Tünde (Nagykőrös, III., Névtelen u. 70.) és társai, harmadikos lányok, sokáig nem tudtak megegyezni az őrs nevében. Mindenki mást akart, Tünde például „Mókus"-t. Végül is ő győzött. Az őrs tagjai elfogadták az ajánlatát, annyira, hogy elhatározták, mindenki megtanul fára mászni, hogy legalább megközelítően legyenek olyan ügyesek és fürgék, mint a mókusok. „Én voltam az egyetlen, aki nem tudtam fára mászni — írja Tünde —, de aztán nagynehezen, igaz, sírva, de megtanultam." Gratulálok, Tünde! Remek kis névadó vagy!

Másodikos lányok Miskolcról (Általános iskola, Szeretet u. 5). ezt írják: „A mi őrsünk neve Napsugár őrs. Közakaratból választottuk. Talán az éltető nap sugara ragadta meg figyelmünket. Napsugár nélkül nincs élet. Ezt mindenki tudja. Ez a története az őrs nevének." Nagyon tetszik nekem az őrs magatartása, és a pontos fogalmazás is. A névadóra Osvát Erzsébet versét küldöm nekik szeretettel; az a címe:

Egy csavargó napsugár

Itt a nyár,
itt a nyár!
Egy csavargó
napsugár
csatangol az
égi kéken
a nagy égi
játszótéren.
Játszótársra
nem talál,
lenn a földön
lel talán.
Messze viszi
nyurga lába.
Bukfencet vet
a Dunába,
bóbiskoló
gyík hátára.
Belebújt egy
csigaházba,
csigabigát
megfricskázta.
Lajcsi nyakán
lovagol.
Hipp-hopp, hol van?
Nincs sehol!

A tiszalöki általános iskola második osztályából írt hét gyerek, olyan gyönyörű írással mind a heten, hogy meg is mondom a nevüket: Bodnár Tibor, Spitzmüller Erzsébet, Veres Erika, Nagy Mária, Kovács Tibor, Nagy Katalin, Csontos Mihály. Ez áll a levélben: „Rólad neveztük el az őrsünket, s megválasztottunk tiszteletbeli őrsi taggá. Elfogadod-e Űr Kata?" Nagy örömmel elfogadom, és mondhatom, igazán jól kezdődik számomra ez a tanév!

Vadonatúj őrsvezetőket

és egyéb őrsi tisztségviselőket választanak ezekben a hetekben. Gratuláljunk nekik most, és segítsük majd őket egész évben, jó? Mert az örömük, büszkeségük mellé akad majd gond is: hogyan teljesítsék a feladatot. Egy ifjú pécsi őrsvezető máris jelentkezett: „Nagy öröm ért, őrsvezető lettem kisdobosoknál. Nem illik, hogy egy ifjú őrsvezető mindjárt panaszkodjon, de nem tudok mást tenni. Néhányan az őrsömből szófogadatlanok, szemtelenek velem. Mondd, Űr Kata, mit tegyek, hogy megváltozzanak? Jutalmazzam a jókat cukorral? A tanító nénijüknek nem szóltam. Szóljak? Nem veszik ezt árulkodásnak?" — Az érdekes, szép levelet szívesen mutattam meg nektek, gyerekek. (A feladója nevét most nem írom le, nehogy rossznéven vegye az őrse.) Akinek idevonatkozó tapasztalata, jótanácsa van, írja meg gyorsan nekem, itt a Kisdobosban továbbítom majd a pécsi őrsvezető kislánynak.

Régi módszerek — új örömök

A ceglédi Táncsics Mihály általános iskola negyedik/z osztályos pajtásai egy öreg nénit patronáltak tavaly. Naponta hordták neki az ebédet egy étteremből, takarítottak nála, és kiváltották a gyógyszerét. Az új tanévben az a tervük: folytatják a régi munkát. Nagyon megdicsérem őket a szép tettért és az okos tervért is: ami tavaly örömet szerzett, azt az idén is folytatni kell! Várom a beszámolót!

Űr Kata

GÁRDONYI GÉZA

Mire jó?

A háznál vendégek voltak. A gyerekek a rossz idő miatt nem mehettek ki játszani. Kérték nagyapót, hogy mondjon nekik valami jó játékot.

— Hányan vagytok? — kérdezte nagyapó.

— Nyolcan.

Nagyapó adott nekik nyolc kis papirosszeletet.

— No, — szólott —, üljetek le sorba egymás mellé! Egyik írjon egy kérdést a papirosára, a szomszédja pedig írjon arra a kérdésre feleletet a maga papirosára! A kérdés így kezdődjék: Mire jó?

Az írás hamar elkészült. A gyerekek fel is olvasták. Ez volt a négy kérdés és négy felelet:

1. Mire jó az éjszaka? — Arra, hogy aludjunk.
2. Mire jó a könyv? — Arra, hogy olvassunk belőle.
3. Mire jó a rétes? — Arra, hogy megegyük.
4. Mire jó a cipő? — Arra, hogy a lábunkra húzzuk.

— No, most keverjétek össze a cédulákat! Akinél kérdés van, kérdezzen. Akinél felelet van, az olvassa rá a feleletet.

Lett is nevetés, mikor a kérdések és feleletek így találkoztak:

1. Mire jó a rétes? — Arra, hogy a lábunkra húzzuk.
2. Mire jó a könyv? — Arra, hogy aludjunk.
3. Mire jó az éjszaka? — Arra, hogy megegyük.
4. Mire jó a cipő? — Arra, hogy olvassunk belőle.

Ahányszor másképp állottak a gyermekek, annyiféleképpen keveredett a kérdés a felelettel.

Próbáljátok meg ti is ezt a játékot, de más kérdésekkel és más feleletekkel.

Hogyan lesz a borból szőlő?

MARÉK VERONIKA tréfája

MARIAN ORLON

HONDURÁS

Lengyelből fordította:
BARATÉ ROZÁLIA

Rajzolta:
ÓHÁZY MARIANN

Jaszja félig-meddig már ismeri az új osztályt, a III/á-t. Tudja, ki a legszorgalmasabb, ki az, aki gyakran késik s ki árulkodik. Ezenkívül tudja, hogy Kovalszkij nagyképű szájhős.

Órák után, minden magyarázat nélkül hozzá lépett Kovalszkij és kerek perec közölte:

— Ha nem tudnád, nekünk kocsink van.

Jaszja utálta a kérkedést, ezért így válaszolt:

— Na, ne mondd!? Nekünk meg helikopterünk. Mama általában azzal jár bevásárolni.

— Hülye — jegyezte meg sértődötten Kovalszkij, és felfuvalkodottan odébb állt.

Két napig úgy tett, mintha Jaszja ott sem lenne. Ám harmadnap kénytelen volt észrevenni, mivel mindketten naposak voltak.

— Aztán ez a Kozij Rog, ahonnan ide cseppentél, falu vagy város? — kérdezte Jaszjától foghegyről.

— Falu.

— Ccö! — rántotta meg vállát Kovalszkij lenézően. — A falu, az egy nagy semmi.

— Már akinek — vágott vissza Jaszja felháborodottan. — Nekem például nagyon is megfelelt.

— No persze, hisz te egy falusi liba vagy — vihogta kihívóan Kovalszkij. — A libának természetesen jó falun. Én például ki nem állhatom a falusi kutyákat, tehenet, lovat, sőt a kacsát se...

Jaszja tehetetlen dühében összeszorította a száját. „No megállj, te nagyképű szájhős — gondolta —, majd megmutatom én neked!"

— Kozij Rogban nem csupán kutyák, tehenek és lovak vannak, hanem hondurások is!

— Hondurások? Hát az meg mi?

— Hogy mi? Hm, no hi-

szen, te még ezt sem tudod? — kérdezte csodálkozva Jaszja.

— Nem.

— Nos, a hondurás az egy olyan állat, hogy a feje a farka helyén, a farka pedig a feje helyén van. Neked ezt, nagyokosnak illene tudni!

Kovalszkij elpirult.

— Hallottam éppen róla egyet s mást — dörmögte az orra alatt.

— Na látod!

— De azért... szóval... ragadozó? — érdeklődött Kovalszkij.

— Ugyan! Szelíd, mint a bárány.

— Nagy?

— Csudát. Akkora, mint a fél karom. Mint egy nyúl, akkora... Hosszú nyaka van, és a nyakán, akárcsak a furulyán játszani is lehet. Szóval nagyon érdekes. Igazán sajnálom, hogy nem hoztam magammal egyet sem.

— Hát hozhattál volna? — kérdezte Kovalszkij a tábla mellé állva.

— Nem — mondta elszomorodva Jaszja. — A hondurás, az egy nagyon ritka állat. Egy kis hondurás például ezer zloty.

— Ó, hát az nem is drága — legyintett Kovalszkij. — Nekünk rengeteg pénzünk van. Én megvehetném magamnak.

— Én, sajnos, nem tudnám.

Ezzel a hondurásról folytatott beszélgetés véget is ért. Néhány nap múlva természetrajz óra következett. A tanító néni a háziállatokról beszélt a gyerekeknek.

— Milyen állatok vannak nálatok a lakásban? — kérdezte tőlük.

Egymást túlkiabálva válaszoltak: kutya, macska, papagáj, kanári. Volt olyan gyerek, aki tücsköt is említett. Egyedül Kovalszkij hallgatott. Mintha tűkön ült volna, türelmetlenül várt, amíg mindenki elcsendesedik. Mikor aztán csend lett, felállt, nagy büszkén végignézett az osztályon, és hangosan kijelentette:

— Nekem pedig otthon hondurásom van!

Mindenki szájtátva bámult rá.

— Mi van neked? — kérdezte csodálkozva a tanító néni.

— Hondurás — ismételte meg Kovalszkij meggyőzően, és Jaszjára nézett, aki azonban egykedvűen kibámult az ablakon. A tanító néni még mindig nem értette, miről van szó, tovább kérdezősködött:

— De hát, mi az?

Kovalszkij mély lélegzetet vett, aztán sorolni kezdte:

— Ez egy olyan különleges állat, aminek mindene fordítva van. Elöl van a farka, hátul a feje. A nyaka hosszú, s a nyakán, akárcsak egy furulyán játszani lehet, azonkívül szelíd és...

Folytatta volna még, de akkora nevetés támadt, amilyen a harmadik á-ban még sosem volt. Még az ablakok is megremegtek.

Csak ketten nem nevettek: Kovalszkij és Jaszja. Kovalszkij megszégyenülten, szájtátva állt, mintha fejbe verték volna, Jaszja pedig a fejét a padra hajtva azt gondolta magában: „Igazán sajnálom ezt a szegény Kovalszkijt, de hát miért vágott fel a kocsijukkal. És miért nevezett engem falusi libának?"

SAINT SÁNDOR

Feketerigó

— Mondd csak pajtás, feketerigó,
van-e a fán mézédes dió?
ha nincs rajta mézédes dió,
mért szálltál rá, feketerigó?

— Van még bőven mézédes dió —
feleli a feketerigó.
Feleli a feketerigó:
— de az enyém az édes dió.

— Ne fukarkodj, feketerigó;
sok neked a mézédes dió.
Sok neked a mézédes dió,
adj nekem is, feketerigó.

— Nem adok, mert az édes dió
télen is kell — mondja a rigó.
— Huss el innen, feketerigó!
Huss! — enyém a mézédes dió.

— Fele, fele — füttyent a rigó.
Nekem is lesz, neked is dió.
— Nekem is lesz, neked is dió;
felezzünk hát, feketerigó.

— Egyet ide, egyet amoda —
áról-ágra suhan a rigó,
s zsákocskákban gyűlik a dió.
— Egyet ide, egyet amoda.

Szalad Ferkó, csörög a dió
— jó pajtás a feketerigó —
aztán megáll: — Feketerigó,
gyere télen, ha esik a hó;
gyere télen, feketerigó —
nekem még lesz mézédes dió.

SZŐNYI GYULA rajza

Petőfi Sándor 15 éves koráig jómódban élt. Ekkor azonban szülei egyik hónapról a másikra szegényekké váltak. Az ifjú Petőfi életében nehéz esztendők következtek, csakhamar iskolai tanulmányait is abba kellett hagynia. Sokat vándorolt az országban, hajtotta nyughatatlan természete és a megélhetési gondok. Azokban az években nagyon vonzotta a színészi pálya, többször beállt a vándorszínészek közé. Apja, a tisztes mészáros mester gyakran korholta emiatt — nem sokra becsülte a „komédiásokat". Az ifjú költő, aki rajongva szerette szüleit, vándorlásai közben gyakorta meglátogatta őket. Ezt a versét is egy ilyen látogatás alkalmával írta.

Petőfi

EGY ESTÉM

Borozgatánk apámmal,
Ivott a jó öreg,
S a kedvemért ez egyszer —
Az isten áldja meg!

Soká nem voltam otthon,
Oly rég nem láta már,
Ugy megvénült azóta —
Hja, az idő lejár.

Beszéltünk erről, arról,
Amint nyelvünkre jött;
Még a színészetről is
Sok más egyéb között.

Szemében „mesterségem"
Most is nagy szálka még;
Előítéletét az
Évek nem szünteték.

„No csak hitvány egy élet
Az a komédia!"
Fülemnek ily dicsérést
Kellett hallgatnia.

„Tudom, sokat koplaltál,
Mutatja is színed.
Szeretném látni egyszer,
Mint hánysz bukfenceket."

Én műértő beszédit
Mosolygva hallgatám;
De ő makacs fej! föl nem
Világosíthatám.

ZÓRÁD ERNŐ rajza

Sándor

OTTHON

Továbbá elszavaltam
Egy bordalom neki;
S nagyon, nagyon örültem,
hogy megnevetteti.

De ő nem tartja nagyra,
Hogy költő-fia van;
Előtte minden ilyes
Dolog haszontalan.

Nem is lehet csodálni!
Csak húsvágáshoz ért,
Nem sok hajszála hullt ki
A tudományokért.

Utóbb, midőn a bornak
Edénye kiürült,
Én írogatni kezdtem,
Ő meg nyugonni dűlt.

De ekkor száz kérdéssel
Állott elő anyám;
Felelnem kelle — hát az
írást abban hagyám.

És vége-hossza nem lett
Kérdezgetésinek;
De nekem e kérdések
Olyan jól estenek,

Mert mindenik tükör volt,
Ahonnan láthatám:
Hogy a földön nekem van
Legszeretőbb anyám!

Dunavecse, 1844. április

Tudjuk, kedves olvasóink, hogy nagyon szerettek rajzolni, festeni. S tudjuk azt is, hogy Petőfi Sándor verseit mindig szívesen olvassátok. Nos, most olyan feladatot adunk, amely biztosan megtetszik majd nektek. Válasszatok ki az itt felsorolt Petőfi versek közül egyet, készítsetek hozzá egy vagy két illusztrációt, s küldjétek el azokat nekünk. A legjobban sikerült rajzok és festmények készítői jutalmat kapnak.

A versek címe: *Az Alföld*, *A Tisza*, *A vándorlegény*, *Falu végén kurta kocsma*, *Nemzeti dal*.

SOHSEVOLT KIRÁLY BÁNATA

— vidám jelenet —

Móra Ferenc meséjéből írta: PÁPA RELLI

Rajzolta: GAÁL ÉVA

Rendezői utasítás:

Ez a vidám kis jelenet igen sok lehetőséget ad a szereplők színészi játékára. A szereplők száma tetszés és lehetőség szerint több vagy kevesebb. Külön szereplője a jelenetnek a Zümmögő-légy, illetve mozgatója. Lehetőleg fekete tornatrikóba, fekete harisnyába öltöztessük, jelezve, hogy ő láthatatlan. A vékony drótra szerelt legyecske mozgatása igen nagy ügyességet és leleményességet igényel. Mozgatója zümmögjön a légy mozgatása közben. A ruhák tarkák, meseszerűek.

Szín: A királyi ház trónterme, középen a díszes trónszék áll, ott ül nagy hortyogva Sohsevolt király.

Udvari bolond: (bebukfencezik, majd megáll a király előtt) Nyugodt a kastély, alszik Sohsevolt király! (Meghajlik az alvó király előtt, nagyot ásít és ő is elalszik a trónszék lábánál.)

Légy: (Megjelenik. Ide-oda száll, majd letelepszik a király arcán, orrán. A király hadonászik álmában, újból hortyog, újból rászáll a légy a király arcára. Az hadonászik, majd felugrik.)

Király: Á! Hát te üldöztél álmomban, te haszontalan légy! Te keserítetted meg jóízű álmomat. Hé! Bonifác! (Megrázza a bolondot.)

Bonifác: (felugrik) Mi történt, jó királyom?

Király: (leül, de közben a légy folyton zavarja) Elfáradtam, és mindez a haszontalan légy miatt. Hét borbély képében üldözött álmomban. (A bajszához kap.) Megvan-e még a bajszom, Bonifác?

Bonifác: Mind a tizenkét szál, Felséges királyom.

Király: Álmomban hét borbély üldözött, le akarták vágni gyönyörű bajszomat!

Bonifác: Ezért lakolnia kell!

Király: Jaj! Segítség! Már megint rám szállt!

Udvari nép: (betódul, mindenki a legyet üldözi)

Király: Fogjátok meg!

Szereplők: (kiáltoznak) Majd én! Én ügyesebb vagyok! stb.

Király: Ej, ügyetlenek vagytok valamennyien! Udvarmester!

Udvarmester: (hajlongva lép elő) Parancsolj, királyom.

Király: (panaszosan) El sem képzelitek jó népem, mily gyönyörű álmom volt.

Többen: Éljen Sohsevolt király!

Király: (felpattan) S mindezt megzavarta ez az átkozott légy! (majdnem sír) Hét borbély képében üldözött!

Többen: Ó, szörnyűség.

Bonifác: A légynek lakolnia kell!

Többen: Úgy van! Úgy van!

Király: Udvarmester! Élve vagy halva, fogd meg a legyet!

Udvarmester: Létrát ide! (Előcipelnek egy létrát és most tetőfokára hág a vidámság. Ide-oda cipelik a létrát, mindenki a legyet üldözi. Végül az udvarmester fáradtan leül a létra alsó fokára.) Uram királyom! Életem-halálom kezedbe ajánlom, de létrával nem lehet legyet fogni.

Király: Hívjátok be legügyesebb íjászomat!

Néhányan elrohannak, belép az íjász, vállán az íjjal. (Házilag elkészíthető: egy fűzfavessző két végéhez kötözött spárga vagy nylonszálból.)

Király: Figyelj ide, te legügyesebb íjászom! Te, aki röptében lövöd le a madarat, lődd hát le azt a szemtelen legyet. Fél koronám neked adom, ha lelövöd.

Íjász: (jobbra-balra néz, várja az elismerést a király dicséretére, majd leveszi az íját, körülményesen elővesz egy nyílvesszőt és céloz. Ezt néhányszor megismétli. Először halkan, majd mindjobban nevet az udvari nép. A király mérgében feláll. Bonifác a fejét vakarja.)

Király: Csalódtam benned íjászom!

Íjász: (lassan a vállára veti íját, meghajlik) Felséges királyom, életem-halálom kezedbe ajánlom, de parittyával nem lehet legyet ütni!

Király: (hatalmas zsebkendőt húz elő, törülgeti a szemét) Jaj nekünk, jó népem!

Udvari nép: (vele sír)

Bonifác: (Előugrik) Majd én!

Király: Te? Jó Bonifácom!

Bonifác: Én hát!

Király: Neked adom a fél fejem, ha megfogod a legyet!

Bonifác: Mit csináljak vele? Elég a magamé is! Mézet ide!

Udvari nép: (ahány van annyifelé fut és ki bögrében, ki tányéron hozza a mézet, nyújtják valamennyien Bonifác felé, az válogat, melyikből is vegyen, majd az egyik mézes csuporral a kezében a király elé lép, ráken egy kicsit a király képére, majd az orrára is.

Király: Mit tettél Bonifác?

Bonifác: Figyelem! Jön a légy!

Légy: (Zümmögve közeledik és lassan rátelepszik a király orrára vagy arcára és többé nem tud mozogni, odaragad.

Bonifác: (nagyot rikkant) Udvari szakács, ide! Vakard le a legyet felséges királyunk arcáról.

Udvari nép: (csodálkozva figyel, ámuldozva kiáltoznak) Ó! Ó!

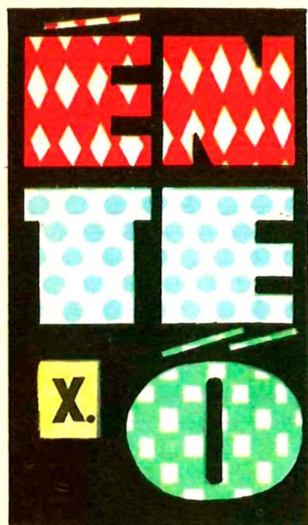
Szakács: (két nagy süveges kukta kíséretében ceremóniásan veszi le a legyet az elégedett király arcáról, illetve a drót végéről.) Itt van a gonosz, felséges királyom!

Bonifác: (ünnepélyesen lép a király elé) Így van ez Uramkirályom! Jobban lehet legyet fogni egy csepp mézzel, mint egy hordó ecettel!

Király: (Bonifác vállára teszi a kezét) A mai napon eme bölcs mondást jegyezze fel udvari írnokunk a kéménybe! Te pedig udvari bolondom, jó Bonifác, ezentúl Udvari-Bölcs leszel!

Vidám zenére vagy énekre az udvari nép táncolni kezd.

Irta: VARGA KATALIN
Rajzolta: GÖRÖG JÚLIA

1. GÖMBÖLYDED SZIGETEN

Pitt és Patt vándorlása során újabb szigetre, Gömbölydedre érkezett. A sziget megérdemelte nevét: pontosan olyan volt, mint egy alma. A szigeten két törpe lakott: Szende és Pukkancs. Mindketten kertészek voltak, s mellékállásban felvállalták IV. Kikmik hercegtől a melléknév fokozásának műveletét is. E munkát kétféleképpen értelmezték, minthogy természetük sem hasonlított egymásra. Tetejében születésükkor még fel is cserélték neveiket. Hogyan? A történetből majd kiderül.

1. Feladat: Figyeld meg, az alanti képtörténetben mit mond Szende. Keresd ki mondataiból a mellékneveket és csoportosítsd fokozásuk szerint.

2. A LEGPUKKANCSABB SZENDE

Szende házában kiállítási terem is volt. Ide gyűjtötte kincseit, a következő fokozás szerint:

SZÉP
Ez szép alma

SZEBB
Ez szebb alma, mint Pukkancsé

LEGSZEBB
Bergengócia legszebb almája

Ezenkívül volt egy külön terme, amelyben különlegességeit tartotta. A különlegességek termében valóban sok furcsaság volt:

BERGENGÓCIA

LEGPIROSABB NEFELEJCSE	LEGKÉKEBB RÓZSÁJA	LEGKEREKEBB KOCKÁJA
LEGSZÖGLETESEBB KEREKE	LEGKEMÉNYEBB VIZE	LEGLÁGYABB VASA

1. Kérdés: e sok képtelenség között akad két dolog, amelyre bizonyos körülmények között valóban illik a feltüntetett melléknév. Melyik az a két dolog, s mikor illik rá?

Pitt és Patt csalódottan bámészkodott: — Semmi értelme és haszna e sok különlegességnek.

— A cirkuszban bizonyára kifütyülnék — horkant fel Dinó.

— Hohó — ragadta meg sörényét Szende. — Ti gúnyoltok engem! Pukkancs kémei vagytok?

— Szó sincs róla — védekezett Pitt. — Mi békés utazók vagyunk. Csak Dórót keressük a szigeteken.

— Méghogy Dórót! Ki innen! — toporzékolt Szende, s mire a társaság felocsúdott, kívül találta magát a kerten.

3. A LEGSZENDÉBB PUKKANCS

Pukkancsnak szintén volt kiállítási terme, de merőben más szempontok szerint osztályozta almáit.

JÓ
Ez jó, ehető alma

JOBB
Ez jobb alma,
mint az előbbi:
eladásra alkalmas

LEGJOBB
Ez a legjobb fajta alma,
vagyis egész Bergengóciában
termeszthető

2. Feladat: A két képtörténet alapján, milyen 3-3 felsőfokú melléknevekkel jellemeznéd Szendét és Pukkancsot?

És a különlegességek terme? — forgolódott Pitt és Patt.

— Hehe! A különlegességeket meghagyom Szendének — nevetett Pukkancs. — Én azért termesztem almáimat, hogy mások megegyék. Kertésznek ez az igazi öröm! — Majd meghallgatta a társaság utazásának történetét.

— Kár, hogy nem jöttetek korábban. Én megvettem Dórót Kalamonától. Mondhatom, ilyen ügyes ragadozóval még nem találkoztam. Megtanítottam kertészkedni is. Sajnos, Szende irigységből ismét ellopatta Kalamonával.

— Kalamona hová vitte? — hördült fel Dinó.

— Észak felé — hangzott a felelet.

A társaság tehát elbúcsúzott Pukkancstól, aki az útra almát ajándékozott nekik.

4. MELYIK ALMA LETT DINÓÉ?

2. Kérdés: Pukkancs három nagy almát mért meg ezen a mérlegen. Ha kitalálod, hogy a mérleg jobb oldalán melyik alma van, máris tudod a választ. Ezt tedd félre decemberre: •

Beküldendő: 1. Feladat. 1. Kérdés. 2. Feladat. Tedd félre decemberre a 2. Kérdést. •
Előző havi megfejtések: 4. Mit varázsolt még? virágzó-hervadó, hosszú-rövid. 5. Mit varázsolt Patt? ma-lac, ba-goly, ke-fe. 8. Mit ettek: párolgó gőzölgő, forró levest — sült, párolt, töltött húst — piros, édes, ízes almát. Decemberi megfejtés: • 1. kérdés: Köves, Ördöngös, Lapos, Tejszínhabos, Őzikés: KÖLTŐ

DOBOZ-VÁR és BORSÓ-ÁGYÚ

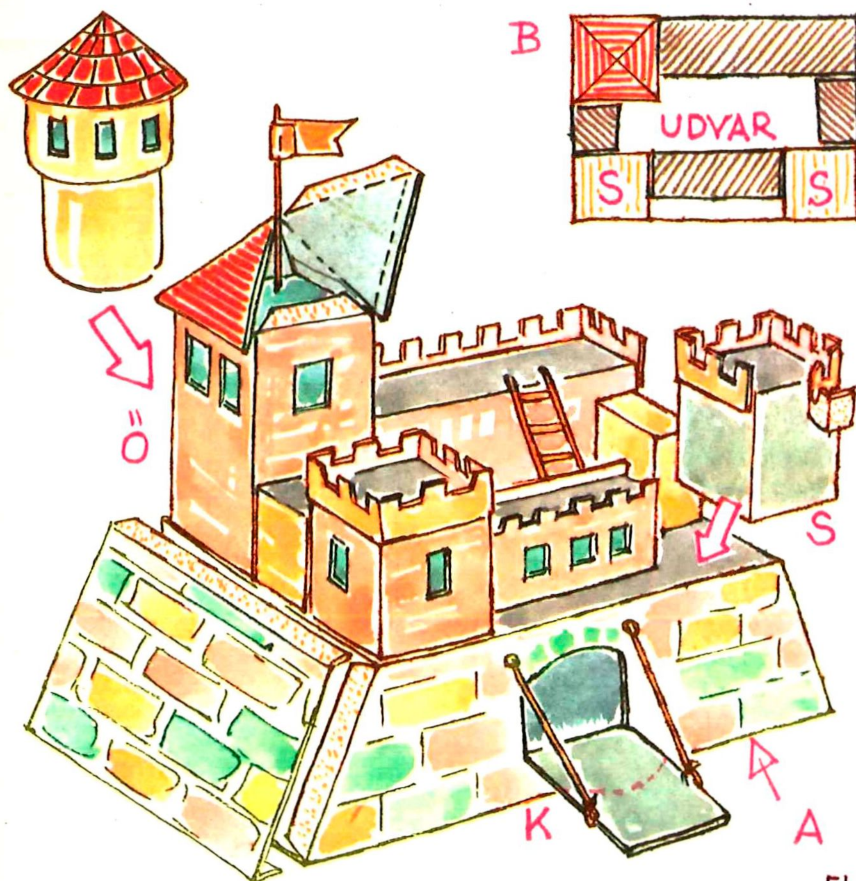
Most „Gábor Áron rézágyúja" kerül sorra, hogy elkészítsétek, no meg egy vár, amelyre lőhettek vele. Az ágyú csöve persze aligha lesz réz, mert éppúgy megfelel egy bodzacső darab (CS), vagy rossz töltőceruza burka. A csövet drótozzátok egy fadarabkához (F), és ágdarabból faragjatok beleillő, vastagabb részben végződő rudacskát (R). Ezt a vastagabb részt fúrjátok át, s fűzzetek át a lyukon egy gumigyűrűt (G). Toljátok a rudat a csőbe, s a gumigyűrű végeit húzzátok rá az „F" fadarabon átvezetett fatengely végeire. Ha most hátrahúzzátok a rúd végét, a gumi kifeszül, s a csőbe tett borsószemet, papírgalacsint kilőhetitek a cél irányába. No persze, a tengely végeire kartonkerék kerül, a közepére ragasztott dugódarabbal (D), a (F) hátrafelé néző oldalába pedig egy vastag drótból hajlított talp (T), nehogy az ágyú felbillenjen.

A várat legegyszerűbben dobozokból készíthetitek el. Az egésznek az alapja (A) egy jókora cipős- vagy egyéb doboz, amelynek kinyitott végeit ferdére, lejtősre alakítjátok, oldalába pedig felvonóhidas várkaput (K) vágtok. Ha a lefelé nyíló kapu anyaga nem elég hosszú, hozzáragasztott kartonnal hosszabbítsátok meg. Ezután az összegyűjtött kisebb-nagyobb doboz közül válogassátok ki a megfelelő nagyságúakat, vigyázva azok formájára is. A dobozok közül négyzet alapúakból lesznek a sarokbástyák (S) és az őrtorony (Ő), laposabb darabokból a többiek. Célszerű egy kis tervrajzon (B) előre felvázolni, hogyan férnek el legjobban egymás mellett. A dobozokat egyszerűen ragasszátok a nagy alapdoboz tetejéhez és oldalaiknál egymáshoz. A középen maradt udvaron vágjatok lejáratot, hogy a nagykapun át fel lehessen menni a várba, az udvarról pedig létrákon a bástyákra.

A vár részeit természetes még tovább kell alakítani. A bástyák felső peremére ragasszatok fogazottra vágott kartoncsíkokat, az őrtoronyra pedig tetőzetet, toronysisakot. A fedél négy egymás mellé rajzolt, egyenlő oldalú háromszögből áll. Ha kedvetek van, vagy a nagyobb várra több torony is kerülhet, készítsetek hengeres, vagy buzogány formájú tornyot is, amilyen a budai várban is látható. Ennek fedele egy háromnegyed körlapból készül.

Mivel a dobozok különféle színűek, át kell azokat festeni. Legjobb e célra a mindent elfedő tempera-festék, ez színenként is, tubusonként kapható. A festéssel hozhatjátok ki azt is, hogy a vár kőből épült, tehát — mint rajzunkon látható — ecset hegyével többféle színű köveket rajzoljatok. A bástyákra tett katonákat próbáljátok a borsó-ágyúval eltalálni, az győz, aki többet talál célba.

FERKAI LÓRÁNT

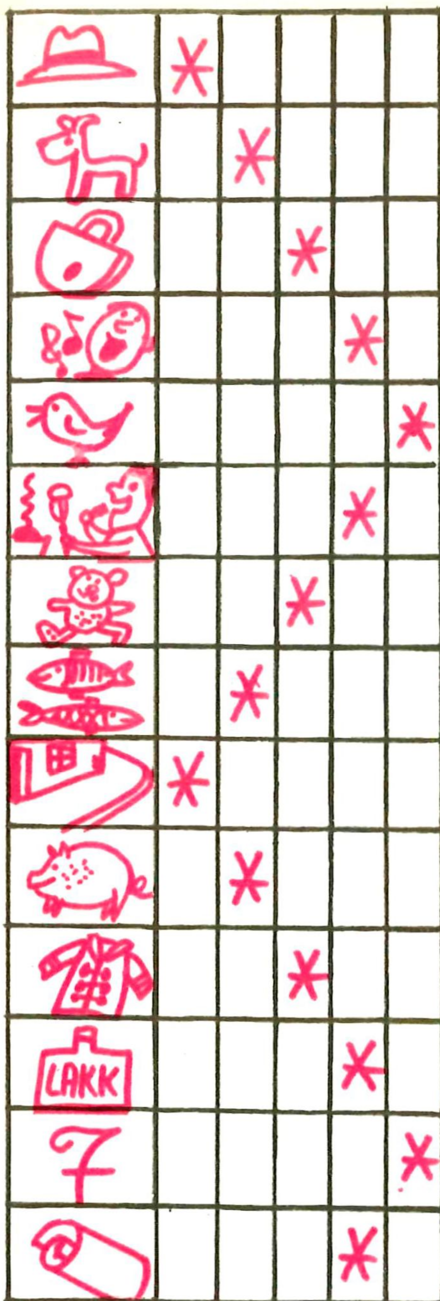

TARISZNYA (melléklet)

A fekete vonal mentén vágjátok körbe a tarisznya „szabásmintáját". Két helyen, a fekete szaggatott vonalak mentén hajtogassátok be, a pöttyös széleken ragasszátok össze. A kiálló fülön csak az A betű foltját kenjétek be, hogy a piros vállzsinór befűzésére a fül szabadon maradjon. Ha B-t a B-re ragasztottátok, fessétek be ugyanolyan barnára, mint a tarisznya többi „bőr" mintája. A jobboldali apró csíkokat ollóval vagdossátok be, mintha rojtok lennének.

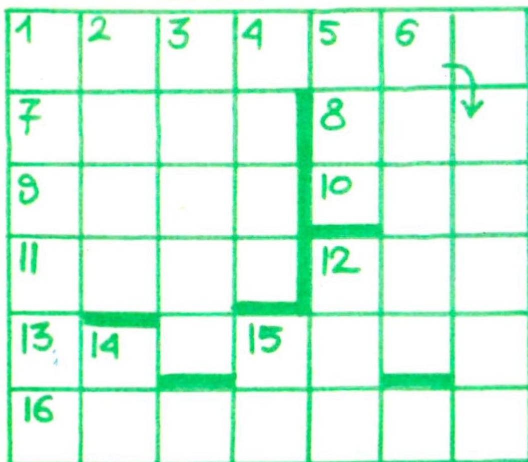
*

Az előző havi rejtvények helyes megfejtése: Keresztrejtvény: Petőfi Sándor. Kösd össze: Pozsony, Pákozd. Képrejtvény: nemzetőr. Olvasd össze: mészáros.

KÉPREJTVÉNY

KERESZTREJTVÉNY: Vízszintes: 1. A szabadságharc nagy vezető személyisége. 7. Előidéz. 8. Nóta. 9. Hagymafajta. 10. Kislánynév. 11. Lopakodik. 12. Tejtermék. 13. Vízijármű. 16. Ahol sok orgonabokor van.

Függőleges: 1. Az ajtón zörgető. 2. Eszes. 3. Sorbaállít, rendez. 4. Fűtőanyag. 5. Ida becézve, visszafelé. 6. A földkéreg felső rétege. 12. Létezik. 14. Felvigyázó. 15. Csapadék.

Az O, Ó között nem tettünk különbséget! Beküldendő a keresztrejtvényből a vízszintes 1.

◀ CIKK-CAKK: Írjátok be a kis rajzocskák megfejtését a megfelelő sorokba. Ha a csillaggal jelzett betűket felülről lefelé elolvassátok, János vitéz korábbi nevét kapjátok.

KERESS KI négy egyforma rajzú (típusú) számjegyet. Ha helyes sorrendbe rakod, megkapod a János vitéz szerzőjének születési évszámát.

Megfejtési határidő: október 20.

A megfejtéseket küldjétek a Kisdobos szerkesztősége, Budapest XI., Bertalan Lajos utca 26. címére.

A jobb felső sarokban látható színes háromszöget vágjátok le és ragasszátok rá a megfejtést tartalmazó levelezőlapra vagy levélre. Írjátok nevetek alá lakcímeteket, és azt is, hogy hányadik osztályba jártok. A hibátlan megfejtésekre a jutalmat postán kiküldjük.

A jutalom minden hónapban más és más, a szabadságharc nagy alakjait, jelentős csatáit ábrázoló művészi alkotás színes másolata — reprodukciója — lesz. Aki mind a 12 színes képet megszerzi, kap hozzá egy díszes albumot, amelybe a képeket a megfelelő helyekre beragaszthatja. (Olvasd el újra „Új rejtvénysorozatunkról" írt cikkünket a szeptemberi KISDOBOS 25. oldalán.)

KISDOBOS

Szerkesztő: Kelemen Sándor

Szerkesztőség: Budapest XI., Bertalan Lajos u. 26. 664-377; 664-373

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Tóth László.

Terjeszti a Magyar Posta — Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI. Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámlára.

Előfizetési díj: negyedévre 9,— Ft, félévre 18,— Ft, egész évre 36,— Ft.

Készült a Kossuth Nyomdában — 72.0905

Felelős vezető: Monori István vezérigazgató

A címlap SZŐNYI GYULA munkája

INDEX 25.442

Nagy az asztal, nem fér be?

Legyen állvány belőle!

